

**ОБЩЕСТВЕНО ОБСЪЖДАНЕ НА ПРОЕКТ НА ПУРН 2022-2027 Г.
ЗА ЗАПАДНОБЕЛОМОРСКИ РАЙОН ЗА БАСЕЙНОВО УПРАВЛЕНИЕ**

ПРОТОКОЛ

*от онлайн среща проведена чрез платформата Zoom
за горното поречие на р. Струма*

11 май 2023 г.

В срещата участваха 19 представители на заинтересованите страни от следните институции: Югозападно държавно предприятие – Благоевград към Министерство на земеделието и храните, Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ към Министерство на вътрешните работи, Регионална дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ (РДПБЗН) - Кюстендил, Регионална дирекция по горите – Кюстендил към Изпълнителна агенция по горите, Министерство на околната среда и водите, Басейнова дирекция „Западнобеломорски район“, HR Wallingford, Световна банка, „П-ЮНАЙТЕД“ ЕООД.

Срещата беше открита от **г-жа Станислава Иванова, директор на Басейнова дирекция „Западнобеломорски район“**, която приветства участниците в обществените консултации на проекта на План за управление на риска от наводнения за Басейнова дирекция „Западнобеломорски район“ за периода 2022-2027 г. Тя изтъкна, че консултациите с обществеността и заинтересованите страни са от съществено значение и участието в тях е изключително важно, защото Планът за управление на риска от наводнения, както и Планът за управление на речните басейни, са двата стратегически документа, които определят рамката за управление на водите през следващия шестгодишен период.

Г-жа Иванова каза, че Директивата за наводненията изисква държавите членки да приложат подход за планиране намаляването на риска от наводнения в дългосрочен план в три етапа като фокусът е върху предотвратяването, защитата, подготвеността, включително прогнозите за наводнения, системите за ранно предупреждение, като се отчитат специфичните характеристики - в случая на Западнобеломорски район за

басейново управление. Тя допълни, че Планът за управление на риска от наводнения включва програма от конкретни мерки за решаване на установените проблеми във всичките 17 РЗПРН.

Г-жа Иванова припомни, че в съответствие със законовите изисквания ПУРН е публикуван на 15 декември 2022 г. и ще бъде на разположение на обществеността за консултации и писмени становища до 10 септември 2023 г. Тя каза, че настоящата среща е за горното течение на р. Струма, като предстоят още две онлайн срещи, които ще бъдат съответно за долното течение на р. Струма и една обща за поречията на р. Места и р. Доспат. Г-жа Иванова изрази надежда за активно участие и въпроси от участващите в срещата представители на заинтересованите страни.

Г-н Дейвид Рамсботъм, водещ експерт към Международната банка за възстановяване и развитие представи основните етапи от разработването на ПУРН и Програмата от мерки. Първият етап е предварителната оценка на риска от наводнения (ПОРН), в края на който като резултат се определят районите със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН). Във втория етап се изготвят картите на заплахата и риска от наводнения (КЗРН) за определените на предходния етап РЗПРН. Картите на заплахата, показват обхватът на заливане, а картите на риска, показват последиците от наводненията. Последният етап е разработването на ПУРН, вкл. Програмата от мерки. Този процес се извършва по Директивата за наводненията на всеки шест години. Първият цикъл обхваща периода от 2016 г. – 2021 г., а вторият цикъл - от 2022 г. – 2027 г.

Г-н Рамсботъм представи обобщение на подхода, възприет за разработването на Програмата от мерки (ПоМ). В подготвителния етап са включени три стъпки. Първата включва анализ на входната информация, в която влизат заключенията от 1-ви цикъл на ПУРН, ПОРН от втория цикъл с актуализиран списък на РЗПРН, картите от втория цикъл и Анализ на заливните равнини, който е отделна дейност. Целта му е да идентифицира потенциалът за водозадържане нагоре по течението от самите РЗПРН, което да намали риска от наводнения в рамките на самите РЗПРН. Втората стъпка включва избор на мерки от актуализирания национален каталог от мерки, предоставящ списък с подходящи за разработването на ПоМ мерки. Каталогът се основава на първия цикъл, но е рационализиран и някои отделни мерки са комбинирани в една. Третата стъпка включва прилагане на методиките – Методика за приоритети и цели за управлението на риска от наводнения, като са преразгледани приоритетите и целите от първия цикъл и са извършени някои промени и Методика за оценка и приоритизация на мерките (АРП/МКА). Методиката се използва, за да се прецени дали мерките са подходящи за включване в плана. Идеята е да се види дали ползите са по – големи от разходите.

Методиката се състои от две части – от една страна АРП, който се концентрира върху икономическите ползи от мерките с оглед на намалените щети спрямо разходваните средства, докато МКА разглежда неизмеримите в парично отношение ползи – например намаляване на въздействията от наводнения върху хората.

Подходът за изготвяне на ПоМ се състои от три стъпки. Първата стъпка е преглед на статуса на изпълнение на мерките от 1-ви цикъл на ПУРН – изпълнени, неизпълнени или в процес на изпълнение, което е отправната точка за новата ПоМ. Втората стъпка е добавяне на нови мерки, включително за новоидентифицираните РЗПРН, както и мерки, които имат връзка с Планове за управление на речните басейни. Последната стъпка представлява оценка и приоритизация на мерките, за да се прецени кои от тях са подходящи.

Той Г-н Рамсботъм ~~разглежда~~ представи каталога от мерки, който съдържа няколко категории мерки: неструктурни мерки – мерки, които нямат пряко въздействие върху хидравличните параметри на течението, наводненията или околната среда, например системи за ранно предупреждение и планиране при извънредни ситуации; структурни мерки - мерки, които имат пряко въздействие върху хидравличните параметри на течението, наводненията или околната среда, например защитни съоръжения, диги и съоръжения за водозадържане, които по същество са инженерни решения. Тенденцията в международен план е да се намали риска от наводнения използвайки по – естествени средства, когато е възможно. Структурните мерки се разделят на четири подкатегории – зелени мерки, сиво-зелени мерки, меки мерки и сиви мерки. Зелените мерки не включват твърди инженерни решения, те са естествени елементи, които да имат за цел да задържат водни обеми. Сиво-зелените мерки са комбинация от твърди (защитни стени, диги) и меки инженерни решения, които имат зелен елемент. Меките мерки са допълнение на зелени компоненти към съществуващи сиви структурни мерки при тяхната реконструкция. Сивите мерки са твърди инженерни решения.

ПоМ също така съдържа хоризонтални мерки и мерки на ниво РЗПРН. Хоризонталните мерки носят полза за множество РЗПРН, поясни г-н Рамсботъм. Сред тях са неструктурните мерки, като прогнозиране и ранно предупреждение, поддържане на речните корита. В България, в много населени места речните корита са разширени, така че да се увеличи капацитета на реката през населеното място. Това е мярка, която се използва в цял свят, но при разширяване на речно корито се създават условия за отлагане на седименти/наносни отложения при ниски и средни води, води и до развитие на растителност, така че поддържането на коритата е важно с оглед на проводимостта. Хоризонталните мерки имат висок приоритет в ПоМ, т.к на практика могат да бъдат приложени във всеки един РЗПРН - напр. ранни предупреждения, прогнозираня и т.н.

Вторият тип мерки в ПУРН са мерки на ниво РЗПРН. Това са специфични мерки за всеки РЗПРН, избрани на база на допълнителен анализ, като тези мерки в повечето случаи са структурни, които променят хидравличните параметри, например нови защитни съоръжения и др.

Г-н Рамсботъм разясни процеса на избор на мерки на ниво РЗПРН. Изборът на мерки на ниво РЗПРН става в няколко стъпки. В първата стъпка се идентифицират мерки, вкл. въз основа преглед на мерки от първия цикъл. Втората стъпка е използването на инструментът АРП и МКА да се оценят и изберат онези мерки, които имат най – много ползи, а третата стъпка е да се приоритизират мерките, така че да се реши, кои от тях да бъдат приложени първо.

Г-н Рамсботъм обобщи накратко как са представени резултатите от прилагането на методиката за Програмата от мерки в ПУРН. Това е обхванато в Приложение Е на ПУРН, където има отделна точка за всеки РЗПРН описващо последователно стъпките: общ преглед на РЗПРН, за да се разбере какъв е основният проблем с наводненията, както и мащабът на риска, преглед на мерките от първия цикъл, вкл. техния напредък; разглеждат се конкретните цели за управление на риска от наводнения, които са относими за съответното РЗПРН. Например ако има много защитени зони по Natura 2000, една от тези цели би била зоните да не бъдат засегнати неблагоприятно от ПоМ; след това се предприема преглед и анализ на наличната информация – разглеждат се аспекти, които могат да повлияят на ПоМ - дали има източници на замърсяване, има ли важни защитени зони; дали има потенциал за водозадържане нагоре по течението от самия РЗПРН. В Приложение Е за всеки РЗПРН има таблица, която изброява важна информация и как е свързана със съответния РЗПРН.

Следващата стъпка е свързана с допусканията относно разпределението на риска, така че да се реши накъде да бъдат насочени усилията. Освен информацията от картите на риска има и други фактори – например наличието на критична инфраструктура. След което се избират ~~това сме готови да изберем~~ подходящи мерки и се изготвя ~~ме~~ таблица от мерки, подходящи за конкретния РЗПРН, според типовете наводнения, които възникват. Следва АРП и МКА, като мерките с висока и средна оценка са включени в програмата от мерки. Последната стъпка е локализиране на мерките върху картите на РЗПРН. Г-н Рамсботъм показва карти, на които може да се види разпределението на риска от наводнения като обясни какво се вижда и какво представляват различните елементи на картата.

Г-н Рамсботъм показва как изглежда и структурата на Плана за управление на риска от наводнения. Той има 13 глави и 9 приложения. Първите 5 глави обхващат

предходните етапи, включително предходния ПУРН, предварителната оценка и картирането. Глава 7 разглежда програмата от мерки, включително хоризонталните мерки и тези на ниво РЗПРН. Тя е обвързана с Приложение Е, което съдържа анализ за всеки РЗПРН. Има още 2 приложения, които изброяват мерките, които се предлагат в Програмата от мерки, но след първоначалните консултации бе поискано Приложения Ж и З да бъдат обединени в едно общо К– Интегрирана Програма от мерки, подобна на тази от първия цикъл. Това е екселска таблица, която има ред за всяка мярка и включва: уникален код за всяка мярка; име на мярката; местоположение; тип наводнение; приоритет; вид мярка; продължителност на изпълнение; отговорни институции; разходи, общини, на чиито територии се прилага мярката; потенциалните източници на финансиране, препратка към 1-я цикъл (ако е приложимо) и показател за изпълнение.

Управлението на риска от наводнения се променя и се измества в посока естествени мерки, но също така има и тенденции за съхраняване и опазване на отделни сгради, ако няма друга добра алтернатива, посочи експертът. Ако има заливна равнина с група от сгради, понякога е доста скъпо да се защитят тези отделни сгради, използвайки насипи или диги. Идеята е самите сгради да бъдат направени по – устойчиви или да бъдат защитени поотделно. Той отбеляза, че това е нова концепция, която се прилага в много държави. Това са мерки, свързани с резистентност или устойчивост на сградите. Или се опитваме да предотвратим навлизането на вода в сградите или допускаме навлизането на вода, като защитаваме обзавеждането вътре.

Г-н Рамсботъм обърна внимание и на процеса на преминаване от ПУРН към изпълнението на мерките. След одобрението на стратегическия документ – ПУРН и Програмата от мерки към него, следващият етап е подготвителен за изпълнението. В него се прецизират мерките, извършват се допълнителни проучвания, получаване на разрешителни, проектиране, както и провеждането на тръжни процедури. Това е етапа преди възлагането на договор и прилагането на мерките. Следва изпълнение на мерките. Последният етап е мониторинга, който включва: мониторинг на изпълнението, на резултатите и на целите.

Например в РЗПРН има река, преминаваща през урбанизирана територия, знаем обхватите на заливане и че има изградена защитна стена.

Г-н Рамсботъм обясни, че в ПУРН се разглеждат различни алтернативни мерки за този РЗПРН - например нови/надградени защитни стени; разширяване на речното легло; водозадържане нагоре по течението; природно-базирани решения; устойчивост на собствеността или комбинация от мерките. Всички тези алтернативи преминават АРП и МКА, за да се види, кои имат най – големи ползи. В резултат на анализа, се установява,

че нови/надградени защитни стени и устойчивост на собствеността са най – подходящи. Местоположението на мерките се нанася на карта, но са необходими допълнителни данни, като: оразмерителни водни количества, за да могат да се изчислят водните нива или количествата и обемите; подробности за съществуващи защитни съоръжения - тяхната височина, състояние, местоположение; информация за геоложките характеристики и изискванията за фундиране; информация за съществуващи съоръжения – сгради, мостове и др. Трябва да се знае и мнението на заинтересованите страни в този случай. Необходими са допълнителни дейности, вкл. детайлни проучвания, геоложки проучвания, детайлно хидроложко и хидравлично моделиране за конкретното РЗПРН. Това позволява изготвяне на идеен проект, който подлежи на обществено обсъждане, с цел да се получи обратна връзка. Това се прави в подготвителния етап на изпълнение на мерките. Когато всичко това е извършено се преминава към подробния проект – детайли за съоръжението, местоположението сградите, необходимите мерки за устойчивост за тези сгради. На този етап трябва да се помисли и за ландшафта и мерките, които да се включат, така че да се подобри околната среда.

Всичко това позволява изготвянето на финален подробен проект, което позволява оценка на разходите и ползите. Тази оценка трябва да докаже, че предлаганите мерки носят повече ползи, отколкото разходи. По този начин може да се обоснове инвестицията и да се представи обосновка на потенциална финансираща институция, т.е. да се кандидатства за финансиране, така, че мерките да бъдат изпълнени.

Г-н Рамсботъм каза, че за да се подпомогнат консултациите, е разработена уеб платформа, която позволява да се разгледа Програмата от мерки. Това е онлайн базирана система, в която може да се разгледа информацията, която е използвана и мерките, които се предлагат. Той каза, че са анализирани мерките от първия цикъл на база информацията, която е получена в ранните етапи на актуализиране на ПУРН. Открити са, обаче, пропуски, които бихме искали да запълним, посочи г-н Рамсботъм. Те са свързани с мерки, които са в процес на изпълнение от първия цикъл, и за които са необходими допълнителни средства. Целта е тези мерки да се включат в окончателния ПУРН, заедно със свързаните с изпълнението им разходи. Бихме били благодарни за предоставянето на такава информация, заяви експертът. Има възможност и за предлагане на допълнителни мерки, които ще бъдат обмислени в контекста на Програмата от мерки, посочи още той и допълни, че всяка мярка, която бъде предложена, трябва да премине теста за АРП и МКА. Най-важното е, че всяко предложение за нови мерки или такива от първия цикъл, трябва да бъде показано на карта. Цялата работа, която сме свършили е въз основа на карти, тоест трябва хартиена карта или снимка на карта, обозначаваща местоположението на мярката, посочи г-н Рамсботъм. Той помоли за всяко предложение да се използва официалния канал.

Първият пример, който разгледа г-н Рамсботъм в интерактивната платформа е РЗПРН ST_08 р. Банщица – от гр. Кюстендил до с. Жабокрът. Той каза, че това е РЗПРН с речни наводнения. Тук речните наводнения са сравнително ограничени. Г-н Рамсботъм посочи, че са показани събития с различни обезпечености - 5% обезпеченост или 20 годишна вълна; обезпеченост 1% или 100 годишна вълна; 0,1% обезпеченост или 1000 годишна вълна. При 5% обезпеченост наводнението преминава през града без проблем, но се случват наводнения по-надолу по течението в по-открити райони. При 1% обезпеченост има наводнена зона в рамките на населеното място, а при 0,1% обезпеченост обхвата на заливане е по-голям. Другата информация в уеб платформата включва икономическите дейности в района. В средата на града има смесен жилищен район, по-надолу има индустриална зона, а още по-надолу - зелени площи, посочи г-н Рамсботъм. Платформата съдържа информация и за критичната инфраструктура и когато увеличите мащаба на екрана, всяка черна точка представлява обект на критична инфраструктура - например водоснабдяване, болница или образователна институция, каза експертът. Друг вид информация в платформата е транспортната инфраструктура - показани са пътищата. На конкретното място няма железопътни линии. В платформата е представена информация и за уязвими екологични зони, но не и в този конкретен РЗПРН, отбеляза г-н Рамсботъм. Той каза, че ще премахне два от обхватите на заливане и ще остави само този при събитие със средна обезпеченост (1%), за да онагледява риска за конкретния РЗПРН. Вижда се, че има сериозна концентрация на риск в северната част на града. В конкретния случай, мерките за смекчаване са доста „простички“. Има мерки от първи цикъл, които не се виждат, защото са завършени. Посочена бе конкретна зона в синьо, която изисква нова мярка и като се кликне върху нея се вижда, че се изисква изграждане на нова стена или дига, която да защити тази зона от реката, поясни експертът.

Г-н Рамсботъм каза, че ще премине към по-сложен пример – РЗПРН ST_07- р. Джерман – от гр. Дупница до с. Джерман. В този РЗПРН има речни наводнения, но и дъждовни поройни наводнения. Рискът е подобен при двата типа наводнения, но при дъждовните, обикновено, рискът е по-концентриран в определена зона. Г-н Рамсботъм показва резултатите от наводнение със средна обезпеченост, тоест 100 годишната вълна. Вижда се, че зоните на икономически риск в РЗПРН от речни наводнения се фокусират около една област. Основният риск от дъждовни наводнения е на юг. Има доста мерки за смекчаване, които са показани. Например, в центъра на града имаме надграждане на съществуващи защитни съоръжения. Надграждане на съществуващо защитно съоръжение е предвидено да се реализира и на друго място. Предлага се и изграждане на нова защитна стена, в друга част на РЗПРН. Наситените цветове означават зони с висок риск, а по-светлите - зони с по-малък риск, уточни експертът. Където рискът е по-малък,

като мярка се предлага поддръжка на речното корито, поясни г-н Рамсботъм. Също така има предложения за създаване на временно водозадържане нагоре по течението, така че да се намали обема на водите, преминаващи през населеното място. Вижда се, че те са доста общо разположени, но в етапа на подробно планиране и разработване, тези мерки ще се прецизират, отбеляза г-н Рамсботъм. Преминавайки надолу по течението, имаме зона с висок риск, която е изолирана и затова се предлага сградите да станат по-устойчиви, допълни експертът. В района на Джерман има поройни наводнения, затова се предлага изграждането на устойчиви отводнителни системи, заяви г-н Рамсботъм. Той показва мярка М34 - В19а в брошурата –устойчиви отводнителни системи, които са свързани с канали помежду си. Тази мярка се предлага, когато не се разполага със свободни площи за водозадържане, затова водата се пренасочва към места, където има свободен обем. Ако има свободни площи може да се създадат временни басейни, а също и зони, където водата да се инфилтрира в почвата - това е мярка М34-В13, уточни експертът. Нагоре по течението от тази зона, има мярка, свързана със залесяване, която е по-дългосрочна. Предлага се залесяване за намаляване на дъждовните поройни наводнения в зоната.

Някои от мерките са доста нови и тяхната ефективност не винаги е известна, допълни представителят на HR Wallingford. При залесяването това отнема доста време, като залесените зони трябва и да се съхранят.

Последният пример е гр. Перник – ST_10. Това е най-големият РЗПРН в района. Г-н Рамсботъм уточни, че ще покаже както дъждовните градски наводнения, така и речните. Той показва наводненията от реките, като посочи, че мащабите на наводнението не са много големи. Показани бяха и икономическите рискове при обезпеченост 1%. Икономическият риск е сравнително равномерно разпределен в района, но имаме голяма зона на риск в самия център на града, както и зона при вливането на река Струма с реката, идваща от север, посочи експертът. В този район има често наводнения от валежи. На картата се вижда, че има наводнения в по-голямата част от градската част. В останалата част на зоната не се вижда, защото ограничаваме наводненията в рамките на самия РЗПРН, посочи г-н Рамсботъм. Той разгледа наводнение с обезпеченост 1%, визуализирайки икономическия риск. Тук са нужни много сериозни действия и мерки за смекчаване, посочи експертът. Най-скъпата мярка, която обхваща голяма част от града, е комбинация от водозадържане, където има свободни площи, изграждане на канали през градската среда, които позволяват отвеждане на водите и зони на инфилтрация на води, каза г-н Рамсботъм. За да се направи нещо за града, наистина се изисква доста подробен анализ, така че да се разработи добър идеен проект. Той допълни, че има и мярка по самата река – а именно поддръжане на самото речно корито. Това няма да премахне изцяло риска от наводнения, но въз основа на МКА и АРП, тази мярка е с висок

приоритет, отбеляза г-н Рамсботъм. Той допълни, че тук е предложена и мярка за залесяване. В горната част мерките са свързани с временно водозадържане, за да се намали мащабът наводнението при сливането на двете реки.

Г-жа Добринка Караджова (координатор на Обществени консултации при актуализация на ПУРН, МБВР) откри дискусиата и покани участниците да се включат в разговора със своите коментари и предложения.

В дискусиата, чрез въпрос в Секция „Чат“ на интернет платформата Zoom, се включи **г-жа Ваня Иванова**. Тя попита има ли предвидено финансиране за мерките и Министерство на околната среда и водите има ли бюджет за това.

Г-жа Кремена Симеонова, дирекция „Управление на водите“, Министерство на околната среда и водите каза, че съгласно финансовите обосновки, с които са одобрени първите Планове за управление на риска от наводнения, финансирането на мерките става чрез ежегодно планиране на средства в бюджетите на отговорните институции. Тя допълни, че независимо от прилагането на този подход, като цяло не са осигурявани средства или ако са осигурявани, то е било в непълен размер. Всичко това възпрепятства стартирането на мерките. Г-жа Симеонова посочи, че въпросът за финансирането на мерките се поставя неколкократно и съобщи, че МОСВ е подготвило писмо до Министерството на финансите със запитване дали за следващия планов период ще се запази същият механизъм за финансиране. Тя разясни, че има и други механизми, които могат да се приложат. Във финансовите обосновки е указано, че финансирането на мерките може да стане и по оперативни и други програми. В ПОС има предвиден финансов ресурс, който е основно за изпълнението на зелени мерки или зелена и сива инфраструктура, където е приложимо, съобщи г-жа Симеонова. Тя допълни, че могат да се ползват и програмите за трансгранично сътрудничество, в случая - „България-Гърция“. Г-жа Симеонова уточни, че през предходния период на изпълнение на ПУРН по тази програма са били финансирани доста проекти.

Г-жа Ваня Иванова попита ясно ли е кога ще се отворят мерките по оперативните програми.

Г-жа Кремена Симеонова (МОСВ) изясни, че за да се отвори съответната процедура първо трябва Министерски съвет да одобри плановите документи. Тя изрази надежда, че това ще се случи до края на текущата година и следващата година ще се подаде информация към Управляващия орган на Оперативната програма. Г-жа Симеонова съобщи, че в Индикативната годишна работна програма на ПОС е предвидено следващата година да стартира мярката, но към момента не може да се даде точна информация дали това ще стане първото или последното тримесечие на следващата година.

Проект BG16M1OP002-4.005-0001-C02:
ПУРН – втори цикъл 2022-2027, финансиран по ОПОРС 2014-2020 г."

Европейски съюз
Европейски структурни
и инвестиционни
фондове

Поради липса на други въпроси и коментари **г-жа Добринка Караджова (МБВР)** благодари на всички за участието и закри срещата.